

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæstio I. An & quâ ratione Baptismus sit necessarius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

DISPUTATIO SEPTIMA.

De Necessitate, Effectu & Ceremoniis Baptismi.

QUESTIO I.

An & quâ ratione Baptismus sit necessarius?

I.
Baptismus
est ad salu-
tem necessa-
rius.

Verba Chri-
sti Ioan. 3.
varie tor-
quent Hæ-
retici: qui
esufantur.

DICO I. Baptismus est ad salutem necessarius. Est de fide ex Trid. sess. 7. can. 5. de Baptismo. Idemque definitur ante Florentinum in Decreto de Armenis dicens: Nisi ex aqua & Spiritu sancto renascimur, non possumus (ut inquit Veritas) in regnum Cælorum introire. Idem patet ex verbis Christi Ioan. 3. quæ mox ex Florentino retulimus. Illa tamen variè torquent Hæretici. Nam primò accipiunt aquam metaphoricè pro mortificatione, quasi diceret Christus: Nisi quis fuerit mortificatus non potest introire in regnum Dei. Secundò hoc modo, ut aqua sit epithetum Spiritus sancti, q. d. Nisi quis renatus fuerit ex Spiritu sancto, qui per aquam designatur &c. Tertiò, ut conjunctio, &, sumatur disjunctivè pro, vel, hoc modo: nisi quis renatus fuerit ex aqua vel Spiritu sancto. Sed hæ detorsiones sunt contra unanimum Patrum consensum & traditionem Ecclesiæ. Deinde sunt contra proprietatem verborum: cum tamen verba sint propriè intelligenda, si nihil sequatur absurdum: quid autem absurdum est, quòd aqua assumatur à Deo tamquam instrumentum necessarium ad salutem. Accedit contra primam explicationem, quòd Tridentinum sup. can. 2. dicat anathema detorquenti prædicta verba ad aliquam metaphoram. Deinde si aqua ibi intelligatur metaphoricè, non poterit inde probari Sacramentum Baptismi. Denique de illa aqua ibi est sermo, de qua Act. 8. dixit Eunuchus Philippo: Ecce aqua, quid prohibet me baptizari? Ubi Eunuchus non voluit ostendere mortificationem, sed veram aquam. Secunda explicatio ob nimiam detorsionem per se satis corrumpit. Denique ex tertia sequitur quòd si conjunctio copulativa sumatur disjunctivè, posset quis sine spiritu cum sola aqua introire in regnum Dei; quod est absurdum.

2.
Parvulis est
baptismus
in re neces-
sarius neces-
sitate mediis
extra casum
martyrii.

DICO II. Baptismus extra casum martyrii est parvulis necessarius necessitate mediis ad justificationem & salutem. Est certissimum ex dictis præ. Conclus. Idem patet ex Patribus passim obviis. Sufficiat auctoritas Augustini ep. 28. ad Hieronymum, ubi ait: Quisquis dixerit, quòd in Christo vivificabuntur etiam parvuli, qui sine Sacramenti ejus participatione de vita exennt, hic profecto & contra Apo-

stolicam Prædicationem venit, & totam condemnat Ecclesiam, ubi propterea cum baptizandis parvulis festinatur & curritur, quia sine dubio creditur, aliter eos in Christo vivificari omnino non posse. Et l. 3. de origine anime c. 9. ait: Noli credere, noli dicere, noli docere; infantes, antequam baptizentur morte præventos, pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catholicus. Unde Vasquez appellat erroneam, Sola hæreticam opinionem Gersoni, qui salutem temerè contra sensum fidelium & generalem Dei legem in Scripturis expressam excepit nonnullos parvulos, quos ex speciali misericordia Dei credidit aliquando salvari sine Baptismo, ob specialem parentum devotionem: nam absque urgenti fundamento id fit contra legem communem manifestissimè promulgatam & generaliter ab omnibus intellectam. Alioquin certè similes exceptiones licebit excogitare circa alias generales Dei leges, v. g. quòd ex gratia speciali aliquando salvetur, qui ante mortem non egit poenitentiam de peccatis.

Probatum ratione Theologica: quia parvuli juxta fidem sunt infecti peccato originali; & extra casum martyrii nullus est medium, nisi Baptismus, quo ab illo justificentur: ergo Baptismus est illis medium, & quidem necessarium ad justificationem, & consequenter ad salutem. Nam illud dicitur necessarium necessitate mediis, quòd est medium sine quo juxta legem ordinatam justificatio sive salus obtineri nequit, etiam si ex ignorantia, oblivione aut impotentia non adhibeatur.

Oppositum conclusionis tenent plerique Hæretici nostri temporis, & Calvinus saltem de parvulis fidei sum, quos dicit sanctos & membra Ecclesiæ sine Baptismo, adeoque sine illo posse salvari. Pro quibus

Dices I. Matth. 19. Christus ait: Similes parvulos (infantes vocantur Lucæ 18.) ad me venire: talium est enim regnum cælorum; ergo sine Baptismo possunt salvari. Resp. Neg. Conf. nam Christus tantum voluit parvulos ratione ætatis nihil habere malitiæ actualis, quod eos excludat à regno cælorum, pro ut habent adulti, quibus parvulos opponit; ut proinde humilitatis similitudinem in parvulo ætate posuerit, juxta Augustinum lib. 1. de Peccat. meritis c. 19. Adde, quòd tunc temporis Baptismus nondum erat necessarius necessitate mediis; quòdque à parvulis Judæorum sive fidelium ad Christum per se vel per alios offerentes accedentibus (de quibus Christus ipse loquebatur) macula originalis

ginalis per circumcisionem aut remedium Legis naturæ dudum erat ablata. Aut certe Christus insinuat talium esse regnum Dei, si scilicet ad Christum venerint, ab eoque benedicti sint; uti & aliorum parvulis quoad mores similitum.

Dices II. *Genesis 17.* Deus promisit Abraham se futurum Deum seminis ejus: ergo saltem filii fidelium, qui intelliguntur semen Abraham, sunt Deo grati sine Baptismo. Resp. Neg. Conf. nam locus iste intellectus de filiis Abraham carnalibus nihil aliud eis promittit, quam quod introducerentur in terram Chanaan, & contra hostes defenderent à Deo, quousque mandata ipsius servarent: & tunc non est ad rem. Si autem intelligatur de semine Abraham spirituali, id est, de fidelibus & justis, ac similiter de spiritualibus promissionibus; tunc mala est deductio: cum parvuli in Lege gratiæ non censentur spirituale semen Abraham sine Baptismo, si, ut ante Legem gratiæ non censentur sine circumcissione aut alio remedio: quia nimirum nascuntur in originali peccato, etiam filii fidelium, ut de se ipso testatur Propheta *Psal. 50. Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & de se ipso ac suâ gente Apostolus ad Ephes. 2. Eramus & nos natura filii iræ, sicut & ceteri.* Et patet ex generali sententiâ Apostoli *ad Rom. 5. In quo omnes peccaverunt.* Unde ut etiam filii fidelium fiant semen Abraham spirituale, debent spiritualiter regenerari per Baptismum in lege nova; ut etiam docet Ecclesiæ traditio.

Dices III. Apostolus *1. ad Cor. 7.* filios fidelium vocat sanctos, dicens: *Sanctificatus est vir infidelis per mulierem fidem, & sanctificata est mulier infidelis per virum fidem: alioquin filii vestri immundi essent: nunc autem sancti sunt.* Ergo Baptismus non est ipsis necessarius. Resp. Neg. Conf. Apostolus enim non vult filios, quorum unus saltem parens est fidelis, esse eo ipso sanctos verâ sanctitate, cum eodem modo dicat, conjugem infidelem esse sanctificatum per fidem: quod indubie etiam juxta Hæreticos nequit intelligi de vera sanctificatione. Inter varias autem hujus loci expositiones (quæ videri possunt apud *Vasquez d. 149. cap. 2.* & alios, & quæ nulla favet Hæreticis) hæc apparent probabiliores.

Prima est, ut Apostolus dicat filios fidelium sanctos extrinsecâ solum reputatione & denominatione; sicut cetera, quæ rebus sanctis junguntur, quodammodo sancta reputantur: quo modo etiam conjugem infidelem rectè dicit sanctificari per fidem. Simili ratione *ad Rom. 11.* ait: *Quod si delibatio sancta est, & massa, & si radix sancta, & rami.* Ubi Judæos, etsi tunc nequam & infideles, ostendit non debere contemni à Gentibus, sed potius amari, & honorari ob sanctitatem radicis, Pa-

triarcharum videlicet & Prophetarum, quam extrinsecâ communicabant. Ita *Cominck ad q. 68. num. 5.* Paulò aliter alii (& satis placet *Estio* in Commentario) exponunt Apostolum de ea sanctificatione, quæ conjux infidelis ex casta & timorata conversatione conjugis fidelis paulatim defuescit à spurcitiis & luxuriis contranaturalibus Gentilium, esto non usque ad perfectam conversionem. Similiter de sanctificatione, quæ filii adulti, etsi nondum ad fidem conversi, castius educantur à parentibus simul habitantibus si alter eorum fidelis sit, quàm si digressio fideli maneat apud infidelem, inficiendi nimirum vitio immunditiæ seu luxuriæ signanter, quo potissimum laborate solent filii infidelium. Videturque hæc expositio solidior & magis realis quàm præcedens.

Tertia est, ut Apostolus conjugem infidelem dicat sanctificari per fidem ob probabilem spem perfectæ conversionis ratione sancti & pacifici consortii conjugis fidelis. Nam post pauca subdit: *Vnde enim scis (id est, quidni sperabis) mulier, si virum salvum facies? &c.* Filios autem vocat similiter sanctos, scilicet in spe; eò quod speretur, eos operâ fidelis parentis, tamquam talis pacificè cohabitantis, baptizandos, & Christianè sanctèque educandos. Quia verò hæc spes ex toto corruiat quoad conjugem, si fiat separatio, & pro magna parte quoad filios (natum est enim fieri, quod proles tempore illo saltem, quo dominatur infidelitas, sequatur conjugem infidelem, maxime si sit vir) ideo dissuadet Apostolus in casu, quo fidelis in cultu suæ fidei pacificè relinquitur, fieri separationem. Ita *Vasquez supra,* allegans *Augustinum* & alios.

Nonnulli denique primam & tertiam expositionem jungendam censent: eò quod Apostolus significare potuerit utroque ex his modo filios & conjugem infidelem sanctificari, & reverenter tractandos esse, tum quatenus censentur quid unum cum fideli parente & conjugem: tum quatenus adest spes ac velut initium veræ sanctificationis. Pari modo posset jungi secunda & tertia expositio.

Dico III. Baptismus est adultis ad justificationem & salutem necessarius, tum necessitate præcepti, tum etiam necessitate mediæ, saltem in voto. Prima pars colligitur ex *Matth. ult. Euntes docete omnes Gentes, est adultis baptizantes eos &c.* ubi Apostolis datur præceptum baptizandi, & ex consequenti aliis Baptismum suscipiendi. Patet etiam ex verbis Christi *Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit &c.* Ex quibus colligit *Trid. sess. 6. c. 4.* justificationem non posse fieri sine Baptismo, aut ejus voto; quod tamen esset fallum: posset enim fieri per contritionem perfectam, quæ non esset votum Baptismi, si Baptismus non esset præceptus. Non præcipitur

Secunda expositio probabilior.

6. Tertia expositio non minus probabilis.

Duas expositiones nonnulli jungunt.

Baptismus est adultis necessarius ex præcepto divino.

7

*Etiā dire-
cto per se ad
ipsum Bap-
tismum,*

pitur autem solum Baptismus indirecte, quatenus videlicet præcipitur finis, ad quem est medium necessarium in re vel in voto: sed etiam præcipitur directe in se, adeo ut quamvis finis non esset præceptus, aut justificatio jam esset obtenta, equidem maneret obligatio suscipiendi Baptismum; ut patet in iis, qui tempore Christi justificationem acceperant sine ulla obligatione aut respectu ad Baptismum, qui tunc nondum erat præceptus, sed paulo post. His enim non erat necessaria Baptismi susceptio in re vel in voto in ordine ad justificationem, sed solum ad evitandum novum peccatum, utique propter obligationem suscipiendi Baptismum ortum ex generali præcepto Christi. Quamvis si tales post promulgatam legem Baptismi rursus in mortale incidissent, fuisset quoque Baptismus in re vel voto medium eis ad justificationem, adeoque ad salutem necessarium. Uti erat illis quoque, qui ante legis promulgationem in peccata prolapsi, ab iis nondum erant tempore legis promulgatæ mandati. Est itaque præceptum directum de ipsius susceptione Baptismi concernens omnes adultos: omnes enim ex præcepto obligantur ad Christianismum & Ecclesiæ Christianæ ingressum, qui fit per Baptismum: adeoque obligantur ex præcepto ad ipsum Baptismum.

*Quod pro-
inde in peri-
culo mortis
tenetur ad-
ultus sine
mora implere.*

Ex quo sequitur adultum, etiam justificationem, in periculo mortis constitutum teneri absque dilatione suscipere Baptismum: cum enim illum semel in vita teneatur recipere, & per eundem in Ecclesiam introire, sequitur vel tunc saltem obligari ad susceptionem illius.

*8. Est etiam in
Joan. 3. quæ sunt generalia etiam pro adul-
tis, & designant Baptismum esse medium
necessarium ad regnum Dei acquirendum,
saltem in voto. Idemque exprimit Tridenti-
num sup. docens aliter post promulgationem
Evangelii justificationem fieri non posse.
Ratio est: quia Baptismus est institutus
tamquam medium ad justificationem &
salutem; & quidem non est aliud, nisi ipse
in re, aut in voto: ergo illo modo est neces-
sarius necessitate medii.*

Secunda pars patet ex verbis Christi in Joann. 3. quæ sunt generalia etiam pro adultis, & designant Baptismum esse medium necessarium ad regnum Dei acquirendum, saltem in voto. Idemque exprimit Tridentinum sup. docens aliter post promulgationem Evangelii justificationem fieri non posse. Ratio est: quia Baptismus est institutus tamquam medium ad justificationem & salutem; & quidem non est aliud, nisi ipse in re, aut in voto: ergo illo modo est necessarius necessitate medii.

*Differentia
inter Bap-
tismum &
restitutionem
seu alia
præcepta.*

Nec inde sequitur, etiam illa, quæ tantum sunt necessaria necessitate præcepti, esse necessaria necessitate medii, v. g. restitutionem; eo quod si v. g. non possit justificari, nisi restituat rem furto ablatam, sive in re, sive in voto. Non sequitur? inquam: quia restitutio, & similia ex præcepto necessaria, non sunt instituta in remedium peccati præteriti deletivum, sed tantum sunt necessaria ad evitandum peccatum novum; vel tantum remouent prohibens justificationem, non autem influunt in illam, vel unquam ad illam re ipsa concurrunt: prout Baptismus maxime concur-

rit re ipsa; in casu autem contritionis concurrat in voto, sic tamen, ut postea sit adhibendus etiam in ordine ad peccata dimissa; sicut debet, adhiberi Sacramentum Pœnitentiæ peccatis etiam per contritionem deletis. Quare contritio respicit restitutionem & similia tamquam præcepta, non tamquam media ad justificationem instituta; respicit autem Baptismum tamquam votum rei, quæ se ipsa est medium ad justificationem.

Ubi nota, non sufficere quodcumque votum Baptismi: qui enim simpliciter desideraret Baptismum, non ideo justificaretur absque Sacramento re ipsa suscepto. Inteligitur itaque votum sive desiderium Baptismi conjunctum vel contentum in contritione charitate perfectâ; quam etiam sine Sacramento infallibiliter justificare docetur in materia de Gratia contra Michaelem Baium. Sufficit etiam votum Baptismi conjunctum martyrio aut contentum in sufficienti ad illud dispositione eidem conjunctâ. Quæ autem talis sit, dicitur *disp. seq. q. 3.*

DICO IV. Adultus sufficienter in fide instructus, vel qui potest brevi sufficienter instrui, non potest Baptismum diu differre. Ita communiter Doctores. Probat: quia tenetur, dum commodè potest, intrare in Ecclesiam, & fieri membrum mystici corporis Christi; quod non nisi per Baptismum fieri potest. Neque enim sufficit in Ecclesia mori, sed opus est in ea vivere, & consequenter datâ opportunitate in illam intrare: ideo namque Christus instituit Ecclesiæ Pastores, Sacramenta iterabilia, quibus homines in Ecclesia regerentur & continuo pascerentur. Confirmatur: quia nisi illud tempus assignetur, nullum poterit assignari præter finem vitæ aut periculum, in quo susceptio Baptismi obligaret; cum non sit potior ratio, cur aliàs, quam primâ opportunitate. Ex quo non parva incommoda sequerentur: nam sine suo Sacramento frustraretur, & redderetur homo ceterorum incapax. Itaque (& est ratio à priori) videtur ita à Christo institutum, ut cum primùm commodè potest suscipi, nec est ratio differendi, suscipiatur: cum non tantum in remissionem originalis & aliorum peccatorum (ut Pœnitentiæ & contritio, quæ non obligant ad statim) sit institutum, sed etiam ut quisque fidem Catholicam profiteatur; ob quod in ipsa forma Trinitatis invocatio continetur. Quare mysteriis fidei satis propositis, tenetur eandem exteriori profiteri in hoc Sacramento, quo recipiatur ad cœtum à Christo fundatum, ut subditus sit ejus capiti & capax ceterorum Sacramentorum. Confirmatur à simili: nam qui vovet Religionem ingredi, etsi non determinet tempus, tenetur statim moraliter loquendo, eo quod vi voti illius totam vitam suam & vitæ tempus

pus offerat & consecret ad illum statum : ita hoc præceptum obligans homines ad assumendam Religionem Christianam, obligat statim moraliter loquendo, seu obligat, ut non nuncium differatur. Obligatio- nis credendi interiùs mysteriis fidei satis propositis, & quidem sine ulla mora, non feci hic mentionem : eò quòd istius & præ- sentis obligationis non appareat per omnia par ratio.

11. Dixi, Non potest Baptismus diu differre : quia res ista non consistit in indivisibili. Unde consequenter si parum differat, non statim graviter peccabit. Quando autem dilatio censeatur notabilis, debet prudenter dijudicari spectatis causis occurrentibus. Quæ si rationabiles sint, nullum erit pec- catum aliquantò diutius differre Baptis- mum juxta illarum exigentiam. Quomo- do nonnulli graves & sancti viri, ut *Am- brosius, Nazianzenus, & alii* possent excu- sari, qui Catechumeni & satis instructi di- stulerunt Baptismum per satis longum tem- pus. Nisi quis eos excusare malit per ho- nam fidem aut invincibilem ignorantiam dictæ obligationis tunc eis fortasse non satis notæ aut propositæ.

12. Contra conclusionem Nonnulli sibi ob- jiciunt, quòd olim potuerit, immo debu- erit Baptismus etiam satis instructorum dif- ferri usque ad Pascha vel Pentecosten, extra quæ tempora, secluso casu necessitatis, non conferebatur Baptismus adultis. Re- spondent autem iidem objicientes, id ho- die non licere, cessante hujusmodi lege. Verum nullatenus id credo : nam etiam hodie deet (ut utar verbis *Rituali Romani Tit. de Bapt. adultorum*) hujusmodi Baptismum ex Apostolico instituto in Sabbato sancto Pascha- tis vel Pentecostes solemniter celebrari ; adeo- que saltem consultum aut licitum est, hoc institutum etiamnum observare : cum non sit ereditibile illud fuisse tale, ut obliga- tione illius cessante dilatio Baptismi usque ad subsequens v. g. Pascha foret repu- gnans præcepto Christi. Quare (inquit *Ritnale Romanum sup.*) si circa hæc tempora Catechumeni sint baptizandi ; in ipsos dies, si nihil impediât, Baptismum differri convenit. Ven- tion si circa, seu post tempus Pentecostes aliqui conversi fuerint, qui ægrè ferant suum Baptis- ma in longum tempus differri, & ad illud festi- nent, instructique ac ritè parati esse noscantur, cuius baptizari possunt. Ubi clarè supponitur Baptismum etiam in casu sufficientis instru- ctionis pati hanc dilationem : immo si bap- tizandi non ægrè ferant nec ita festinent, decentius illum sic differri. Ut proinde hujusmodi dilatio, vel non sit per se nimia, vel certè ei subsit rationalis causa, tum ratione temporis Paschæ & Pentecostes huic mysterio specialiter accommodati, tum ratione majoris solemnitatis, & con- formitatis, instituto Apostolico, indu-

Herinc Sum. Theol. Pars IV.

bè rationabilissimo. Post hæc vidi *Arriga d. 26. num. 36.* censentem conformiter, quòd dilatio unius anni non foret gravis. Ubi etiam rectè addit obligationem non nimi- um differendi injici adultis non potuisse ab Ecclesia ; quæ non habet mandare iis qui foris sunt.

QUÆSTIO. II.

De Effectu Baptismi.

13. Dico I. Hujus Sacramenti effectus est remissio omnis culpæ originalis & actualis ante Baptismum commissæ. Ita expressè definit *Florentinum in Decreto Vnio- nis Idem Trident. sess. 5. in Decreto de peccato originali.* Et *sess. 14. cap. 2. docet, Per Bap- tismum Christum induentes, nova prorsus effici- mur creatura, plenam & integram peccatorum omnium remissionem consequentes.*

Patet ex Scriptura, *Ezechielis 36. Effun- dam super vos aquam mundam, & mundabi- mini ab omnibus inquinamentis vestris.* Quod Patres interpretantur de aqua Baptismi. *Ad Titum 3. Salvos nos fecit per lavaerum rege- nerationis. Ad Rom. 8. Nihil damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu ; scilicet per Bap- tismum. Ad Ephes. 5. Christus dilexit Ecclesi- am, mundans eam lavaerum aqua in verbo vite ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam non ha- bentem maculam aut rugam aut aliquid hujus- modi, sed ut sit sancta & immaculata. Act. 2. monet Petrus, ut baptizetur unusquisque in remissionem peccatorum. Cui consonat Sym- bolum Constantinopolitanum generaliter dicens : Confiteor unum Baptisma in remissionem peccato- rum. Patres vide alibi.*

Ex quibus patet, quàm ineptè Hære- tici dicant peccata in Baptismo verè non remitti, sed solum tegi seu non imputari : quo modo enim homines tunc sunt munda- ti & immaculati juxta Scripturam, & non potiùs sepulchrum dealbatum intus ple- num sanie & foetore ? Quo modo Ecclesia exhibetur Deo gloriosa, sancta & imma- culata, ante cujus oculos nihil tegi potest, aut aliter imputari, quàm est ? Unde *Trident. sess. 5. cit. dicit anathema asserentibus peccata tantum radi, aut non imputari.*

Ratio fundamentalis est voluntas Chri- sti instituentis, quæ ex Scriptura & tradi- tione constat.

Conclusio est intelligenda per se, scili- cet quando non ponitur obex : si enim de aliquo peccato mortali non adesset dolor debitus, nullum omnino remitteretur : cum unum peccatum mortale non remittatur sine alio, neque etiam venialia sine mor- tali, quando in subjecto simul est aliquod peccatum mortale. Similiter si de aliquo veniali non adsit sufficiens displicentia, ce- teris remissis hoc non dimittetur per Bap- tismum, nisi postmodum ablato obice ad

13. Baptismus remittit omnem culpam præcedentem.

Nisi ponatur obex, qui etiam impe- ditur posse scilicet venialium remissionem.